ACADEMIA ROMÂNĂ SECŢIUNEA LITERARĂ

TEXTE DE LIMBĂ DIN SECOLUL XVI

REPRODUSE ÎN FACSIMILE ÎNGRIJITE DE

I. BIANU

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

I

INTREBARE CREŞTINEASCĂ

TIPĂRITĂ DE DIACONUL CORESI ÎN BRAŞOV LA 1560 ÎN TIMPUL EPISCOPULUI SAVA AL ARDEALULUI ŞI AL MITROPOLITULUI EFREM AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

TIPARUL „CVLTVRA NAŢIONALĂ“

BUCUREŞTI

1925

TEXTE DE LIMBĂ DIN SECOLUL XVI

REPRODUSE ÎN FACSIMILE ÎNGRIJITE DE

I. BIANU

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

I

INTREBARE CREŞTINEASCĂ

TIPĂRITĂ DE DIACONUL CORESI ÎN BRAŞOV LA 1560 ÎN TIMPUL EPISCOPULUI SAVA AL ARDEALULUI ŞI AL MITROPOLITULUI EFREM AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

TIPARUL „CVLTVRA NAŢIONALĂ“

BUCUREŞTI

1925

CATECHISMUL ROMÂNESC DELA 1560

„INTREBARE CREȘTINEASCĂ"

In zilele de 28—31 August 1921, Asociațiunea culturală ardeleană «Astra» și-a ținut adunarea generală anuală la Sighetul Maramureșului, Cu această ocaziune «Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramureș» a organizat o expozițiune a ținutului istoric, din care au coborît întemeietorii vechei Moldove.

La expozițiune s'a adus dela comuna Ieud o carte veche în format 4^0 mic portativ, înnegrită de fum și de vechime, având numai la sfârșit scoarță de scândură învelită în piele, iar partea dinainte fiind ruptă și stricată. Cartea cuprinde o *Culegere* sau *Adunare* (*Sbornic*, cum se numeà cu terminul slavon) de mai multe cărți religioase de slujbă sau de cetire, toate din secolul XVI, unele manuscrise, altele tipărite, unele în limba slavă, altele în cea română, iar una într'amândouă aceste limbi.

Trei din ele sunt deosebit de prețioase pentru filologia românească:

1. Catehism tipărit românește — 11 foi.
2. Pravila tipărită românește — 12 foi.
3. *a*) Epistolia Domnului Hristos căzută din ceriu, text slavo-român — 14 foi.

b) «Invățătură întru (cin)stita și marea duminecă a Paștilor scrisă e de sfântul Ioan Zlatoust». — Românește — 12 pagine.

c) Invățătură la Sfânta Cuminecătură. — Românește (9 pagine).

Aceste texte fiind toate din epoca Coresiană (1560—1580), se reproduc în facsimile pentru marea lor însemnătate pentru istoria limbei și literaturii române.

I

CATACHISMUL «Intrebare Creștinească», este unicul exemplar cunoscut până acum din această ediție, care este probabil o retipărite a ediției tipărite de Filip Maler (Philippus Pictor) la Sibiiu în 1544, din care nu s'a aflat până acum nici un exemplar [1]). Acest exemplar nu este complect, lipsind probabil numai o foaie dela început; el are 11 foi; pe întâiele trei fețe ale primelor două foi este tipărit un prolog, prefață,

---

[1]) Bibliografia românească veche, tom. I, pag. 21—23.

iar a 4-a față este albă. A fost descoperit între cele legate în cartea (Sbornicul) dela Ieud de Andreiu Bârseanu, chiar în timpul expoziției dela Sighet din 1921, pe atunci regretatul nostru coleg fiind Președintele Asociației «Astra». Dânsul a comunicat Academiei la 11 Noemvrie 1921 descoperirea, a descris cărticica și a publicat textul în transcriere în caractere latine în *Memoriile Secțiunii Literare*, Seria III, Tom. I, pag. 33—40.

Un studiu mai amănunțit asupra prețioasei cărticèle a fost publicat de d-l Alex. Roseti în revista *Romania* (din Paris), tom. XLVIII (1922), pag. 321—334.

Acum se înfățișează întreagă în reproducere în facsimile, în mărimea originalului, spre a servì ca document de studiu din toate punctele de vedere.

Indicațiile bibliografice din titlul acestei ediții sunt date ca probabile după convingerea editorului — fără a se arătà deocamdată motivele amănunțite.

Sunt tipărite cu roșu: titlul «*Intrebare Creștinească*» de pe pagina 3, cuvintele «*Intrebare*» și «*răspuns*» tot deauna, titlul și inițiala K la «Crez» pe pap. 12 și alte două titluri din cuprinsul «Crezului».

Hârtia nu are filigrană.

I. BIANU

31 Martie 1925.

ѫпе́лницѫ деѫфа́тѫ кꙋра́тѫ ма
рїѧ • шивъцѫ а́плїн тремѣсен
ѫтоа́тѫ лоѹмѣ десъспꙋе е҃ѵлїа
лꙋ хс • ши зисе хс а҃плилѡ •
чи́нева крѣде ши сева ботеза
е́ртатъ вафи. чи́не ноу ва крѣде
не́чесева ботеза перитъ вафи •
ши а҃оу а҃лесь • д҃ • е҃ѵлисти • де
ѫлим҄баѡврестскѫ прели́мба гре
ча́скѫ деѹ скрись е҃ѵлїа • дѣ
чїѧ сфи҄нци пѫрин҄ци • василїе
григорїе їѡ зла҃устъ атана́сїе
ши кѵрилъ философь • ши е́и
сокотирѫ ши скоа́серѫ дејка́р
тѣ гречаскѫ прели́нба сръбѣскѫ

доупъ ачѣѧ нєщє крєщини боу-
ни сокотиръ ши скоасеръ кар-
тѣ дє лимба сръбѣскъ прє лим-
ба роумѫнѣскъ • коу щирѣ мъ-
рїєи лоу краи ши коу щирѣ єпкпоу-
лоуи сава ден църа оунгоурѣщи •
ши скоасем сфѫнта єѵліє •
ши зѣче коувинтє • ши татъл
ностроу • ши крединца аплилѡ
съ нцелѣгъ тоци ѡамении чи-
нєсъ роумѫни крєщини • коум
гръѧщє ши сфѫнтоуль павель
апль кътръ коринтѣни ді капе-
тє ла сфѫнта бєсѣрекъ маи бинє
агръи є коувинтє коу нцелєсъ дє

кѫть · ї · мїе декѹвинте нелцє лѣсе лълибастрїнѫ · дѹпѫ ачѣ ѫ върѹгьмь тоцн сфнцн пърницн ѡре влъдичи ѡаре єпкпи ѡаре попи · ѫкъроѧ мѫнѫва вени а чѣстѣ кърци крєщинєщи коїмь маинте съчетѣскѫ нечетиндь сънѹ жоїдечїє нече съсъдѹѧскѫ кънѹе ѫтрѫнселе алте немикѫ чєнѹман чѣѹ проповедѹить сф нцїи апли ши сфнцїи пърницн · ши ѫкиньмь чинсте ши дърѹим сфнцїєнтале архїєреѹ имитро полить єфрє · ши крѣде кѫва фи кѹблагословенїє сфнцїє лѹ їсхс мѫнтѹиторїю ностръ амин

ѫтребарѣ крещинѣскѫ • • •

ѫтребаре • крещинь ещи • рѫспѹнсь • крещинь • ѫтребаре • кареле е ѡмоулъ крещинь • рѫспѹнсѣ • ѡмоулъ крещинь ѩсте ачела ѡмъ чине ѫхс кръде • ши вїазѫ коумь сѫнть токмѣлеле лоу хс • сѫва ачела ѡмъ чине кръде ертъчюнѣ пѫкателоръ дела татъль сфнть доумнезеоу кѫнсева да ѫхаръ пре жїсъ хс • ѫтребаре • дела чинете кеми крещинь • ръспѹнсѣ • дела хс • ѫтребаре • коучеверн адевѫра кѫеши кре

сѐ сънꙋ фїи коурварїи . ꙟшаптѣ ноу фоура̀ . ꙟѡпта сънꙋ фїи мъртꙋрїе стрꙟмбъ вечинноулꙋи тъꙋ . ꙟнѡаѐ съ нꙋ пофте́щи ка́ са вечинноулꙋи тъ́ꙋ . ꙟзѣчѣ съ нꙋ пофтещи вечиннꙋлꙋи тъꙋ нече моуѧрен . нече фа́тан . нече фечѡрꙋл . нече боꙋль . нече ꙟ синꙋль . нече немика чѐ ѧсте ѧлꙋи . Ꙟтребаре . Ꙟнѣ съгръ имь депре хъсна челѡ зѣче кꙋ вѧнте ꙟлелоу доумнезеоу . де рентъ чѐщи дѣде дꙋмнезеꙋ зѣ че коувинтеле са́ле ꙟфа́ръ съ не прентроу ꙟлае ꙟспьснаь .

Ѧтребаре · Ѡкарелесь ачѣ
лѣ · рѫспоуньсь · ·
делтѫн зѣче порѫнчѣле але
лоу доумнезеоу ·· адоа
крединца крещинѣскѫ ·
атрем татъль нѡстроу ·
апатра ботезоуль · ачи
нчѣ коумннекѫтоура ·

Ѧтребаре

пречиннешь дѣде доумнезе
оу зѣче коувинтеле са
ле афарѫ · рѫспоуньсь ·
пре мѡусн прорѡкь пре
доао табле

депїатрѫ аврѫзоу мѫнте лꙋи десиньле ѫтребаре · зичѣле зѣче коувиньте · рѫспоуньсь · демтѫи еꙋ сѫнть домнꙋль дꙋмнезеоу алтѫоу прелѫнгѫ мине доумнезеи стрїини сѫнаики · адоа ноумеле домнꙋлꙋи доумнезеоулꙋи тѫоу ѫхарь сѫноуль ѫи прелгоура та кѫневиновать ноу вернфи · атрем сѫрбѣзѫ доуменека · апатра татьтьоу ши моумѫ та чинстѣщеи сѫверн сѫанби зиле моулте ши боуне препѫмѫнть · ачинчѣ сѫнꙋ оучизи · аша

щинъ • ръспоунсь
коу ачѣла кѣмарѣ ботеза
тъ ꙟноумеле татълоуи шй
фїюлоуи шй дхоулоуи сфн
тъ • шй крезъ ꙟїс хс
ꙟтребаре
коу май моуатъ коучевери
адевъра • ръспоунсь
коу ачѣла кѣщїоу ръдъчина
крещинътъцїен • ꙟтреба
ре • кѫте лоукроуре тре
коуꙟще същїе оумоулъ ꙟпре
щинъ • ръспоунсь
чинчи лоукроуре

рѫспоунсь • ꙗоу дерепть ачѣл кѫнимминилѣ нолѐ поате ѫплѣ деплинь • ѫтрегаре • дарѫ де репче лѣу дать афарѫ • рѫспоунсь • дерептьтреинфолосоуре • фолосоу делѣи коумь нои пѫкателе ноастре сѫлѐ поутемь коуноаше дѐлен пренои сѫнѐ смерии • ши сѫмѣрцемь лавра ла ісс хс • алльдоилѐ фолось • коумоуне дѣде зѣче коувинтеле сале сѫлвѫцьмь фапте коуне крещинилѡ ши віацѫбоунѫ атр ел фолось коумь оамении фѫкѫтори дерѫу сѫселтоаркѫ

кътрѫ дѹмнезеѹ · ѫтребаре ·
дѣка неѹ дать доѹмнезеѹ кѹ
вентеле сале афарѫ сънеиспъ
сн пентрѹ але дарѫ пречене
вьмьиспъсн · рѫспѹнсь · прен
креднца дерѣптѫ · ѫтребаре
чене ѫвацѫ прекреднца дерѣ
птѫ · рѫспѹнсь · еѵліа ·
ѫтребаре · чее еѵліа · рѫспѹ
нсь · боѹнѫ вестире шн веселїе
ѥла татѫль сфнть доѹмне
зеѹ коѹмь ноаѡ нева ерта то
ате пѫкателе дерепть іс хс ·
ѫтребаре · пречннешь дѣ дедѹ
мнезеоѹ еѵліе са афарѫ ·

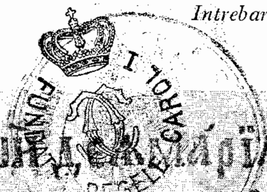

ръспоисъ • пречестиюлуи чель сфн
тъ пречиние поръчи ноаш коукъ
рие ши милъ ши ертъчюнъ пъка
телш • Ѫтребаре чеe даръ кре
диница чела че ноаш требоуеще
съ не испъсим • ръспоисъ ни а
жде а милатателуи сфинта д
мнезеу дерепть моартъ фиі
луи чель сфинть • Ѫтребаре •
зи кредиинца чеу фъкоуть • е
апли • ръспунсъ • к [illegible]
дефаипта ноу [illegible]

К резъ Ѫтрѹ доумнезеу Ѫта
тъль поутерникул фъкъто
риоуерюлуи ши аль пъмантулуи

възꙋтелѡрь тꙋтꙋрѡрь шй невъ
зꙋтелѡⷬ҇ • ка́пь а̀лдонае дескꙋ
мпьрать • шй ꙟтрꙋ оунꙋ до
мнъ і҃с х҃с • фїю лꙋдоумне
зеꙋ чѐлꙋ нѫскꙋть дннѡ҆рѫ •
ꙟсѫ делтатъль нѫскꙋ маинте
детоа́те вѣкꙋре • лꙋмннѫ де
ла̀ лꙋмннѫ доумнезеꙋ дере́п
ть делдоумнезеꙋ дере́пть •
нѫскоуть ꙟсѫ нефѫкꙋть оунꙋ
ль кꙋта́тѫ • преꙟчине тоа́те
фѫкоуте сънть дере́пть нои
ѡ҆а́ме́нїи • шй дере́пть испъсе́
нїе ноа́стрѫ вени́таꙋ делчерн •
шй ао҆у нѫскоуть делдхоуль -

сфнтъ • шн де[illegible]марїѧ фатѫ ѡмъ фоу • рѫстнгннтѹсъѹ де рептъ нон сѹптъ пнлатъ деѧ понтъ • кннѹнтъ шн ѧгрѹпатъ шн ѧвнсе атреѧ зн • доупѫ стрннтоурѫ шн съсоун ѧчерн шн шъдъ адерѣпта татълѹн • шн іарѫ веннва коусдавѫ амоу дека вїнн шн морцїн • къѧпѫ рѫцїѧ лоун ноу ѧсте шербїре нїесапъ аатренле десфнцїе • шн ѧдхоулъ сфнтъ домнсулъ че вїн ф[illegible]е • ѧсѫ дела татъ лъ вине шн ѧтатълъ шн ѧфїю лъ сѫте ѧкннамъ шн схслѫвн

мь • коумь а̂ꙋ грѫить прѡ̂ро
чїи ши ꙟтроуна сфѫнтѫ а̂сꙋбо́
роулꙋи а̂п҃лилорь бесѣ̂река •
мѫ̂ртоурисѣще оуꙟботе́зь сѫ
сѫ̂ѧ̂рте пѫка́теле • а̂щептьмь
скоулатоуль мѡ̂рцилорь ши ве́
кфи вїоу ꙟве́чїе а̂минь ∴ ∴

ꙟтребаре •

ке а̂сте а̂трѣ́ѧ па́рте че̂ тре
боуѧ̂ще крещинноулоуи сѫщїе •

рѫспоунсь •

А̂сте та̂тьль но́строу чѣ̂оу
ꙟвѫца́ть ꙟсоушꙋ ї҃с х҃с пре̂
а̂пѡ̂столи • ма́ѳеи • ѕі •

шѝ лоу · Н҃Е · гл҃а · Ꙟтребаре ·
Зиѡ́че на́шь роумѫнѣще съѫце
лѣ́цемь · ръспоуⷩсь ·

Та́тъль нѡ́стрꙋ че е́ши ꙟче́ри
сфн҃цѣ́скѫсе нꙋмеле тъꙋ ·
съвїе ꙟпъръцїе та фїе воѧ та
коуⷨмь ꙟче́ри а҆ша шѝ препъмѫ
нть · пита ноа́стрѫ съцїѡсѫ
дъне ноа́ѡ а҆стъзи · шѝ иарть
ноа́ѡ грешалеле ноа́стре · коу
мь ертъмь шѝ нѡи грешициль
нѡщри · шѝ ноуне доуче ꙟнъпа
сте чене изьбъвѣще преноѝ де
хитлѣноу · къ а та е ꙟпърьцїеши
путѣреши слава ꙟвечїе а҆минь ·

Ѫтребаре •

кѫте рѫндоуре делоукроуре сѫ

не кȢпріндемь Ѫроугѫчюне •

рѫспоȢнсь • доаѡ •

Ѫтребаре •

карелесь ачѣлѣ • рѫспоȢнсь •

милкȢнтȢра ши датоу дехарь

Ѫтребаре •

че Ѫсте милкоунтоура • •

рѫспоунсь •

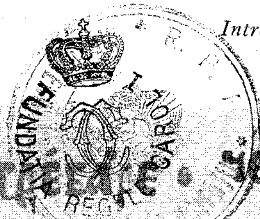
милкоунтоура Ѫсте ачѣа кѫ

ндь чѣремь чева дела доумне

зеоу ши авемь греоу ши нево

нѫ нѡастрѫ сфѫнть ноумеле

аллоуи преажоутори сѫль ке

мѫмь • ѫтребаре • чеѐ датоу
ль дехарь • ръспоунсь •
датоуль дехарь ѩсте ачѣл кѫ
ндоуне адоучемь аминте де
претоате фаптеле боуне але
лоуи доумнезеоу ши дѫмь ха
рь лоуи прѐ ІХС • ѫтребаре •
кѫте лоукроуре трекоуѣске сѫ
фїе ѫроугѫчюне • ръспоунсь •
чиничи лоукроуре • делѫтѫи по
рѫнчѣлеле кѫдоумнезеоу аоу
порѫнчить ши аоу лѫсать сѫ
роугѫмь • адоша фѫгѫдоу
ита кѫдоумнезеоу фѫгѫдоуи
тоуиѣои кѫневѧ пре нои аскоу

ѧта • ѧтрє́м крєдиница кѫто ѧте фѫгъдоун тоурнле доун доумнезеоу коу крєдинцъ ноуман с... поутемь коупринде ланон • ѧпатра чѣрере грєоу шн невоне соуфлетоулоун шн троупоулоун • ѧчиничѣ ла ѧкоун ноуме тревоуѧще съ чѣремь съвєрн същін ноуман ноумелє лоу іс хс • •

ѧтребаре •

кѫте чѣрере сѫнть ѧтатълѣ нѡстроу • • • •

рѫспоунсь • шапте чѣрере сѫнть • тренсь днѧле де

вїáца девѣкъ • пáтроу чѣрере
депре вїáца ӑчещїи лоумн •
ѫтребáре • че ѫсте ӑпáтра
пáрте че требоуѫще о...їе кре
щиноуль • рѫспоуись •
ботéзоуль коумаоу скрисъ сфѫ
нтоуль • мр • еѵлнсть кáпъ ман
ӑпои • оунде зисе домноуль
доумнезеоуль ностроу іс хс •
пѫсáцн ѫтоáтѫ лоумѣ ѫвѫцá
цн тоáте лимбнле ботезáц... •
ѫноумеле тáтълоун шн фїю
лоун шн дхоулоун сфѫнть • шн
іарѫ зисе ѫеѵліело мáрко •
кáпъ мáн ӑпои • ...нне вѫ кре

де шѝ єваф̀и ботезатъ непъсп
тъ ваф̀и чине ꙗрѫ ноуъа кръде
перитъ ваф̀и • ѫтребаре •
• че ꙗсте ачиничъ парте че требоу
ѫше крещиноулоуи същїе • •
ръспоунсъ •
коуменекѫтоура дела пръстѡ
лъ • че ꙗсте скрисѫ десфинцїи
еуглисти • м̃ • р͞ѕ • м̃ • ѯ͞д • лоу
р͞ѳ • шѝ офинтоулъ павелъ апл̃ъ •
ѫтребаре • зи чъ ле коувинте •
ръспоунсъ •
домноулъ доумнезеу ис͞ х͞с •
доупѫ чинѫ лоуѡ пинѫ шѝ бла
гослови • шѝ фрѫнсе шѝ дъ

де оучениченилѡ сън • шѝ зи
се лоуацн шѝ мжнкацн • къ
ачеста ѧсте тропоу мїеоу че
се даде дерептъ вои • ача
ста фачецн кънд вецн фаче
помѣна мѣ • ашищдере
шѝ пъхарь лоуѡ доупж чинж
шѝ благослови • шѝ дѣде оуче
ничилѡ сѣн • шѝ зисе бѣцн то
цн делтрънсь • ачеста ѧсте сн
ӂцеле мїеоу делѣце ноаѡ • че
сева върса дерептъ вои • дереп
тъ мулте съвърсе ѧрте пжкате
ле ачаста фач цн по оурорнлѣ •
кънд вецн фаче помѣна мѣ •:

